

Zamek.

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

WIADOMOŚCI

ZWIĄZKU POLSKICH ZRZESZEŃ TECHNICZNYCH I ZWIĄZKU POLSKICH CZASOPISM TECHNICZNYCH I ZAWODOWYCH

ROK VI

WARSZAWA, 29 lipca 1930 R.

Nr. 28—29—30

STOWARZYSZENIA TECHNICZNE ZRZESZONE:

Stowarzyszenie Techników Polskich
w Warszawie.Polskie Towarzystwo Politechniczne
we Lwowie.Związek Polskich Inżyn. Kolejowych
Krakowskie Tow. Techniczne.

Stow. Elektrotechników Polskich.

Polskie Stow. Inżyn. i Techn. woje-
wództwa Śląskiego.Stowarzyszenie Polskich Inżynierów
Górnicznych i Hutniczych.

Stow. Techników w Sosnowcu.

Stow. Techników Polskich w Wilnie.

Stowarzyszenie Inżynierów i Archi-
tektów w Poznaniu.

Stowarz. Techników w Poznaniu.

Stowarzyszenie Techników woje-
wództwa Lubelskiego.Stowarzyszenie Inżynierów i Tech-
ników ziemi Radomskiej.Wołyńskie Stowarzyszen. Techników
w Łucku.Związek Inżynierów Drogowych.
Stowarzyszenie Polsk. Inż. Przem.
Naftowego w Borysławiu.Seksja Techniczna Towarzystwa
Wiedzy Wojskowej.Stowarzyszenie Techników Pol-
skich w Bydgoszczy.Związek Techników Polskich
w Częstochowie.Stow. Techników Polskich
w Toruniu.Kujawskie Stowarzyszenie Tech-
ników we Włocławku.

Koło Techników w Ostrowcu.

Koło Techn. w Starachowicach.

Stow. Techników w Grudziądzu.

Stowarzyszenie Techników woje-
wództwa Kieleckiego.Stowarzyszenie Inżynierów Pola-
ków w Ameryce.Stowarzyszenie Techn. Okręgu
Skarżysko Kamienna.

TREŚĆ:

Program narady fachowców w sprawie mieszkaniowej	A—129
Sprawozdanie Deleg. Bułgarskiej na Kongres F.I.S'a w Pradze 1930 r.	A—131
Zastosowanie żelaza w nowoczesnym budownictwie mieszkaniowym	A—134

TREŚĆ KRONIKI TECHNICZNEJ:

Szybki sposób wymiany przeseł w żelaznych mostach kolejowych.	str. 25
Prace inżynierskie i inwestycje w Wielkiej Pradze czeskiej	str. 27
Standard I. G. Company	str. 32
Orka elektryczna	str. 32

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: WARSZAWA, ULICA CZACKIEGO 5.

Konto czekowe P. K. O. 5878.

OGŁOSZENIA: $\frac{1}{4}$ str. 140 zł., $\frac{1}{2}$ str. 85 zł., $\frac{1}{4}$ str. 55 zł., $\frac{1}{8}$ str. 30 zł., $\frac{1}{16}$ str. 18 zł.

Prenumerata za kwartał; zł. 1. Cena Nr. 28—29—30 — 75 gr.

Członkowie Zrzeszonych Stowarzyszeń wpłacają ulgową prenumeratę
przez swe Stowarzyszenia.

Za prenumeratę dodatku Kroniki Technicznej 4 zł. kwartalnie.

Cena pojedynczego numeru 1.— zł.

STOWARZYSZENIE TECHNIKÓW POLSKICH

w Warszawie

KONTO — P. K. O. Nr. 128.

Od dnia 21 czerwca r. b. piątkowe posiedzenia techniczne uległy kilkutygodniowej przerwie na czas miesięcy letnich. Jednocześnie w tym okresie wszystkie Koła i Wydziały zawieszają swoją działalność. Zarząd Stowarzyszenia również nie będzie odbywał swych plenarnych zebrań, sprawy zaś pilne będą w miarę potrzeby załatwiane przez Prezydium. Jednocześnie Zarząd Stowarzyszenia podaje do wiadomości P.P. Członków i wprowadzonych Gości, że począwszy od dnia 28 czerwca r. b. (sobota) lokal klubowy będzie musiał być zmniejszony. W niedzielę jako dzień wypoczynkowy dla personelu administracji i służby, klubowy lokal i bufet (od dnia 29 czerwca do dnia 1 września r. b.) będą zupełnie zamknięte od godz. 5-ej po południu. Czytelnie w dni niedzielne będą otwarte do godz. 10-ej wiecz. Gmach cały będzie o godz. 10-ej w każdą niedzielę zupełnie zamykany, a to z powodu: a) przygotowań do Międzynarodowego Kongresu Komunikacji, który trwać będzie od dnia 25.VI. do 3.VII. r. b., b) z powodu robót remontowych w całym gmachu w ciągu lipca i sierpnia, c) z powodu zbyt małej frekwencji osób, bywających w klubie w dni niedzielne.

DZIAŁ INFORMACYJNY

POSADY WAKUJĄCE:

- 54—W Państwowej Szkole Technicznej w Wilnie wakuja posady: a) INŻYNIERA-MIERNICZEGO, b) INŻYNIERA-MECHANIKA z praktyką warsztatową na kolejach. Szczegółów udziela dyrekcja szkoły (Wilno, Holendernia 12).
- 56—Zarząd Forteczny Osowiec poszukuje zdolnego TECHNIKA kreślarza w dziale konstrukcyjnym.
- 62—INŻYNIERA RUCHU, młodego, zdolnego poszukuje fabryka w Warszawie. Wymagana praktyka warsztatowa, pożądana znajomość radiotechniki.
- 64—Średnia Szkoła Techniczna w Brześciu n/B. ogłasza konkurs na stanowiska: a) Kierownika warsztatów szkolnych-inżyniera mechanika, b) nauczyciela rysunków odręcznych-inżyniera architekta, c) nauczyciela historii i geografii d) nauczyciela języka niemieckiego, e) nauczyciela przedmiotów handlowych. Oferty z życiorysem, odpisem dyplomu i odpisami świadectw należy nadsyłać do Dyrekcji Szkoły.
- 66—INŻYNIERA lub Technika wykwalifikowanego w branży ogrzewania centralnego wodociągów i kanalizacji poszukuje biuro techniczne w Warszawie na stanowisko samodzielne.

POSZUKUJĄ PRACY:

- 81—INŻYNIER BUDOWNICTWA PODZIEMNEGO poszukuje posady w Warszawie, ew. w innym większym mieście.
- 83—INŻYNIER MECHANIK, lat 33, energiczny, dobry organizator z kilkuletnią praktyką na samodzielnych stanowiskach w zagranicznych przedsiębiorstwach, z gruntowną znajomością branży samochodowej, poszukuje odpowiedniego stanowiska.

Polska Bibliografja Techniczna.

- P** 1930 621.431.73
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 1, tom
T VII. Dział samoch.-motocyklowy.
 HARSKI IGNACY kpt. Zastępcze ma-
 terjały pędne do silników samocho-
 dowych. (Streszczenie art kpt. inż.
 Motycki, nagrodz. na Konkursie w
 Czechosłowacji, a opubl. w Nr 6 mie-
 sięczn. „Vojenske Rozhledy” za r.
 1929). 1700 sł.
- P** 1929. 620.1:669.14
B Przegł. Techn. Nr. 25 (Wiad. P. K.
T Norm.).
 Stal zlewna walcowana. Stal śrubowa
 i nitowa. 1 tabl.
- P** 1929. 620.1:669.14
B Przegł. Techn. Nr. 25 (Wiad. P. K.
T Norm.).
 Stal zlewna, kuta lub walcowana nie-
 stopowa. Stal cementacyjna i ulepszo-
 na. 200 sł. + 2 tabl.
- P** 1929. 620.1:669.14
B Przegł. Techn. Nr. 25 (Wiad. P. K.
T Norm.).
 Stal zlewna, kuta lub walcowana, sto-
 powa. Stal ulepszona. 200 sł. + 2 wy-
 kresy + 1 tabl.
- P** 1929. 624.3:621.791
B Przegł. Techn. Nr. 26.
T BRYŁA STEFAN. Most na rzece
 Słudwi pod Łowiczem. (Pierwszy most
 spawany elektrycznie w Europie).
 1450 sł. + 19 rys.
- P** 1929. 621.01
B Przegł. Techn. Nr. 26.
T AULICH W. inż. dr. Lwów. Syn-
 tetyczne metody kalkulacji wstępnej
 w budowie maszyn i ich zależność od
 czynników konstrukcyjnych. 310 sł.
- P** 1929. 629.135.2
B Przegł. Techn. Nr. 26.
T Lotnictwo amerykańskie w r. ub.
 (V.D.I. t. 73. 1929, str. 17). 290 sł.
- P** 1929. 662.753.21
B Przegł. Techn. Nr. 25.
T Wyrób i stosowanie benzolu. Cha-
 leur et Industrie, październ. 1928 r. Gé-
 nie Civ. 1929, zesz. 10, str. 250). 100
 słów.
- P** 1929. 621.311
B Przegł. Techn. Nr. 25.
T Nowa elektrownia w Long-Beach.
 180 sł.
- P** 1929. 620.1:669.14
B Przegł. Techn. Nr. 24 (Wiad. P. K.
T Norm.).
 Badanie tworzywa, uwagi ogólne. 370
 słów.
- P** 1929. 620.1:669.14
B Przegł. Techn. Nr. 24 (Wiad. P. K.
T Norm.).
 Badanie tworzyw. Próby. 570 sł.
- P** 1929. 620.1:669.14
B Przegł. Techn. Nr. 24 (Wiad. P. K.
T Norm.).
 Stal zlewna, kuta, lub walcowana. Ob-
 jaśnienia ogólne 670 sł. + 2 rys.
- P** 1929. 620.1:669.14
B Przegł. Techn. Nr. 24 (Wiad. P. K.
T Norm.).
 Stal zlewna, kuta lub walcowana.
 Wskazówki bliższe, dotyczące pobie-
 rania próbek, badań i odbioru. 370 sł.
- P** 1929. 669.1
B Przegł. Techn. Nr. 26.
T DWORZAK E. inż. Pęcznienie że-
 liwa. 680 sł.
- P** 1929. 620.1:621.01
B Przegł. Techn. Nr. 37.
T HUBER M. T. Zagadnienia wy-
 trzymałościowe w nowoczesnej kon-
 strukcji maszyn. 2820 sł. + 2 rys.

„TECHNIK”

Dwutygodnik poświęcony sprawom
górnictwa, hutnictwa,
przemysłu i budownictwa.

Redakcja i Administracja: Katowice, Ligonia 30, II p.
tel. 30-90 P. K. O. Nr. 305.249.

Prenumerata roczna zł. 12.—, półroczna zł. 6.—, kwartalna zł.3.—

Numer pojedynczy 50 groszy.

KATALOG

KSIAŻEK, CZASOPISM
I ODDZIELNYCH
BROSZUR z DZIEDZINY

„POLSKIEJ TECHNIKI”

WYDANYCH OD ROKU 1918 DO 31 GRUDNIA 1928

UKAZAŁ SIĘ
Z DRUKU NAKŁADEM
ZWIĄZKU
POLSK. ZRZESZ.
TECHNICZNYCH.

BIBLIOTEKA
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

Program narady fachowców w sprawie mieszaniowej.

Zjazd Delegatów Polskich Zrzeszeń Technicznych, który się odbył w Warszawie w dniach 14 i 15 czerwca 1930 r. postanowił zwołanie w Warszawie w końcu września narady fachowców w sprawie mieszkaniowej, która ma przygotować rezolucje na następny Zjazd Delegatów P.Z.T., mający się zebrać we Lwowie w miesiącu październiku.

Zjazd fachowców w Warszawie będzie obradował nad referatami, które będą ogłoszone drukiem przed Zjazdem w „Wiadomościach Z.P.Z.T.". W Zjeździe fachowców wezmą udział delegaci stowarzyszeń, mających siedzibę w siedmiu miastach Polski: Warszawa, Poznań, Katowice, Lublin, Kraków i Lwów, a mianowicie:

Stowarzyszenie Techników Polskich w Warszawie,
Stowarzyszenie Inżynierów i Architektów w Poznaniu,
Stowarzyszenie Techników Polskich w Wilnie,
Polskie Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Województwa Śląskiego w Katowicach,
Stowarzyszenie Techników Województwa Lubelskiego w Lublinie,

Krakowskie Towarzystwo Techniczne w Krakowie,
Polskie Towarzystwo Politechniczne we Lwowie.

Referaty mają być opracowane na następujące tematy:

- 1) Typy domów, względnie mieszkań, których budowa ma być przedmiotem akcji mieszkaniowej, wykonanie techniczne i organizacja budowy,
- 2) Finansowanie budów i zużytkowanie funduszy publicznych,
- 3) Polityka terenowa miast.

Referaty opracowane na podstawie linii wytycznych, podanych w niżej przytoczonym programie. mają popierać, względnie rozwijać tezy poruszone w nim.

Referaty winny być przesłane najpóźniej do 31 sierpnia 1930 r. do Generalnego Sekretariatu Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych w Warszawie, (ul. Czackiego 3/5).

Stowarzyszenia, wyżej wymienione, które biorą udział w Zjeździe fachowców, mają sobie nawzajem udzielać do wiadomości do 15 września 1930 r. opinję o wnioskach, zawartych w referatach, względnie sformułować swoje własne wnioski, oparte na referatach. Wnioski, zawarte w referatach i wnioski zgłoszone przez poszczególne stowarzyszenia będą przedmiotem obrad Zjazdu Fachowców, którego zadaniem będzie sformułowanie rezolucji, przedłożonych do zatwierdzenia Zjazdowi Delegatów P. Z. T. we Lwowie.

Zjazd Fachowców odbędzie się około 30 września 1930 w Warszawie, Zjazd Delegatów P. Z. T. we Lwowie około 15 października 1930 r.

Stowarzyszenia wyżej wymienione uprasza się wyznaczyć na Zjazd Fachowców przedstawicieli, dokładnie obznajmionych ze sprawą mieszkaniową i zgłosić nazwiska najpóźniej do 15 września 1930 r. do Generalnego Sekretarjatu Z.P.Z.T.

Zarząd Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych.

LINJE WYTYCZNE PROGRAMU AKCJI MIESZKANIOWEJ.

A. Typy domów, względnie mieszkań, których budowa ma być przedmiotem akcji mieszkaniowej, wykonanie techniczne i organizacja budowy.

Akcja mieszkaniowa powinna być skierowaną na dostarczanie mieszkań wszystkim potrzebującym oraz na popieranie budownictwa drobnomieszkaniowego prywatnego. Mieszkania muszą być jaknajskromniejsze, tak co do rozmiarów, jak i co do wyposażenia.

Mieszkania winny być trojakięgo typu:

- a) mieszkania, składające się z jednej izby mieszkalnej i z kuchni
- b) " " " z dwóch izb mieszkalnych i z kuchni
- c) " " " z trzech izb mieszkalnych i z kuchni.

Łączna użyteczna powierzchnia mieszkania trzypokojowego z kuchnią nie powinna przekraczać 90 m².

Co do typów domów, to należy przewidzieć następujące możliwości:

I. Domy parterowe lub jednopiętrowe, budowane na peryferjach miasta, w charakterze **prowizorycznych** budynków, obliczonych na 30-letni okres życia, najprymitywniej wyposażonych. Bloki takich domów powinny mieć wspólne ogrody, oraz najprostszego wykonania drogi komunikacyjne.

II. Domy czynszowe, koszarowe, kilkopiętrowe, na przedmieściach lub na peryferji miasta, budowane jako budowle **trwałe**, najskromniej wyposażone, z urządzeniami sanitarnymi.

III. Jednorodzinne domki, najskromniejszego typu, obejmujące najwyżej trzy izby mieszkalne i kuchnię, budowane przez osoby prywatne z własnych funduszków na własnym gruncie, wyłącznie dla własnego użytku.

B. Zużytkowanie funduszków państwowych.

Doświadczenia wykazały, że dotychczasowy system zużytkowania funduszków państwowych na budowę mieszkań nie odpowiadał celowi, do którego musi zdążać działalność publicznych czynników dla złączenia nędzy mieszkaniowej.

Dotychczasowa polityka popierania budowy spółdzielni doprowadzała w rezultacie do tego, że domy budowało właściwie państwo z własnych funduszków i odstępowoło te domy udziałowcom spółdzielni na długoterminowe spłaty.

Aby osiągnąć możliwie największy efekt należy zastanowić się nad tem, czy funduszków publicznych zużywać bezpośrednio na po-

krycie kosztów budowy, czy też raczej na **pobudzenie przedsiębiorczości prywatnej**, przez obniżenie stopy procentowej pożyczek, zasięganých dla budowy domów czynszowych prywatnych, wymienionych typów.

Należy wziąć pod uwagę, że przedsiębiorca może znaleźć pokrycie oprocentowania kapitału, włożonego w budowę, o ile roczne odsetki nie przekraczają 4% rocznie. Powstaje zapytanie w jaki sposób i kto ma pokryć resztę odsetek rocznie.

C. Polityka terenowa miast.

Rozwój budowy domów mieszkalnych jest po części zahamowany trudnościami nabycia gruntów budowlanych po przystępnych cenach, nie obciążających zbytnio preliminarz kosztów budowy. Grunta położone w bliskości środka miasta, przedstawiają wprawdzie tę korzyść, że leżą przy ulicach posiadających wszystkie urządzenia (kanalizację, wodociągi, gaz, elektryczność, ewentualnie i linię tramwaj.), lecz są zwykle do nabycia tylko po bardzo wygórowanych cenach, natomiast grunta położone na peryferji miasta są wprawdzie do nabycia za niską cenę, lecz zwykle nie posiadają w pobliżu zbudowanych ulic, zaopatrzonych w urządzenia wyżej wymienione. Obecnie zarządy miast postępują przeważnie w ten sposób, że koszta budowy ulic i urządzeń repartują, jako daninę, na tych właścicieli sąsiednich parcel, którzy budują domy, co powoduje znaczne obciążenie preliminarza budowy. W celu umożliwienia tym, którzy zamierzają budować domy, nabycia gruntów budowlanych po przystępnych cenach, Zarządy miast powinny z pożyczki otrzymanej z funduszków państwowych, zakupywać tereny, przy nadarzającej się sposobności po przystępnych cenach, budować ulice z wszystkimi urządzeniami, parcelować te tereny i sprzedawać parcele tym, którzy zamierzają budować domy, po cenie uwzględniającej osiągniętej przy sprzedaży, w porównaniu z kosztami zakupu włożone koszta na zakupno terenów i urządzenia ulic. Różnica terenów i urządzenia ulic, powinna wystarczyć na oprocentowanie i amortyzację pożyczki. Dla akcji terenowej Zarządy miast mogą także zaciągać pożyczkę u prywatnych kapitalistów krajowych lub zagranicznych, mając możność oprocentowania i amortyzacji tej pożyczki z funduszków, uzyskanych ze sprzedaży parcel.

Sprawozdanie Delegacji Bułgarskiej na Kongres F.I.S'a W Pradze 1930 r.

Literatura techniczna Narodów Słowiańskich.

Na przeszłorocznym Kongresie FIS'a w Poznaniu Delegacja Bułgarska złożyła wnioski w sprawie literatury technicznej narodów słowiańskich. W toku dyskusji nad propozycjami, zawartymi w referacie bułgarskim dla wzajemnej wymiany i poznania utworów innych narodów słowiańskich, przyjęta została uchwała, aby poszczególne narodowe organizacje i związki FIS'a obznanmiwszy się i wy-

studjowawszy zagadnienie, zajęły definitywne stanowisko w sprawie tych wniosków.

Delegacja Bułgarska wyraża więc obecnie życzenie, aby w kwestji technicznej literatury narodów słowiańskich FIS przeszedł do prac konkretnych i dlatego proponuje:

I. Stworzenie przy każdym związku narodowym specjalnych „Ognisk literatury słowiańskiej technicznej“;

II. Utworzenie „Funduszu technicznej literatury słowiańskiej“;

III. Wydawanie perjodycznych ogólnych sprawozdań, których treścią byłyby zagadnienia ważne ogólnie dla FIS'a, a szczególnie dotyczące technicznej literatury słowiańskiej.

Powtarzając swe propozycje, delegacja bułgarska wskazuje na te motywy, jakie jej zdaniem, decydują o realizacji wniosków.

A więc, co do wniosku I-go utworzenia ognisk technicznej literatury słowiańskiej, delegacja bułgarska jest zdania, iż szemat organizacyjny poszczególnych narodowych związków nie pozwala dla braku sił na żywszą działalność w sprawie proponowanej, i dlatego byłoby wskazanym, wybrać w każdym z 5 związków narodowych po 4 członków korespondentów, którzyby byli łącznikami z 4 pozostałymi związkami. Dla ciągłości i koordynacji ich wzajemnej pracy czuwa 5-ty członek, którym może być albo Prezes danego związku narodowego, albo osoba delegowana, obdarzona specjalnym mandatem.

Zawiązanie stosunków w ciągu roku pomiędzy różnymi związkami narodowymi znajdzie swój wyraz w wymianie korespondencji w sprawach najciekawszych, dotyczących rozwoju i ważniejszych wydarzeń w dziedzinie literatury technicznej w bratnich krajach słowiańskich. Doświadczenie osiągnięte w przyszłości ustali reguły pracy i wyłoni kwestje ogólne, które winny być przedmiotem wspólnej pracy i wysiłków, mających na celu osiągnięcie wyników zadawalających wszystkich.

Delegacja uważa, że w pierwszym rzędzie wysuwa się w każdym ognisku literatury technicznej sprawy następujące:

1) stan szkolnych podręczników technicznych, w związku z przygotowaniem techników;

2) sprawa słownika technicznego i terminologii technicznej, jako prac nasuwających się wraz z możliwością ich unifikacji;

3) ogólne przedstawienie sytuacji finansowej technicznych wydawnictw perjodycznych i innych;

4) organizacja krytyki dzieł i przeglądów technicznej literatury słowiańskiej, ukazujących się na rynku. Te krytyki winny być obowiązkowo ogłaszane w organach związków narodowych;

5) sprawa czasopism i dzieł nowowydawanych z dziedziny techniki w językach słowiańskich.

Te różne sprawy stanowią przedmiot wymiany zdań pomiędzy oddzielnymi korespondentami FIS'a. Utworzenie ognisk technicznej literatury słowiańskiej i wyznaczenie korespondentów w każdym kraju słowiańskim, pozwolą nawiązać bardzo żywy kontakt pomiędzy związkami narodowymi i ożywią idee FIS'a na stronicach pism technicznych.

Delegacja Bułgarska proponuje Kongresowi w Pradze uchwałę wiążącą związki narodowe, które winy przedstawić do 1 sierpnia r. b. Prezydjum FIS'a utworzenie w r. 1930-31 ognisk narodowych.

II. Następną sprawą jest utworzenie funduszu technicznej literatury słowiańskiej. W tej sprawie delegacja Bułgarska uważa, że wzajemna wymiana technicznej literatury i usunięcie przeszkód, które utrudniają członkom związków narodowych jej poznanie są pierwszymi krokami przyszłej współpracy, przygotowywanej przez FIS. Bez wątpienia w przyszłości spadnie na FIS obowiązek pomocy przy publikacji pewnych dzieł technicznych we wszystkich słowiańskich językach lub utrzymanie jakiegoś periodycznego organu, któryby wyrażał i propagował idee FIS'a. Zjawi się też potrzeba zachęcania wszelkiej inicjatywy, odnoszącej się do dziedziny literatury technicznej słowiańskiej i pokrewnej celom FIS'a.

Powyższa działalność postawi na porządku dziennym sprawę niezbędnych funduszy. Delegacja bułgarska uważa za niezbędne do podkreślenia na Kongresie sprawy przyjęcia wniosków, dotyczących „Funduszu technicznej literatury słowiańskiej”.

Przyjęty przez Kongres wniosek w tej sprawie winien być zbadany w stosunku do konkretnego jego wykonania. W tym celu delegacja prosi o zgodę Kongresu na utworzenie Komisji z przedstawicieli poszczególnych związków narodowych, która by się zajęła sprawą zbadania zasad i przepisów pewnych warunków technicznych, w związku z utworzeniem „funduszu technicznej literatury słowiańskiej”. Uchwały tej Komisji zostałyby przedłożone związkom narodowym, w celu zbadania i zaopiniowania, oraz uchwalenia swojej zgody na wpłacanie pewnych sum na utworzenie funduszu. Chodzi więc zasadniczo o powzięcie uchwały na Kongresie w Pradze, dotyczącej utworzenia funduszu, a następny Kongres musiałby ustalić to wszystko, co się tyczy zarządzania funduszem oraz gromadzenia środków .

III. Wydawanie sprawozdań: Techniczna literatura słowiańska równoległe z utworzeniem przy związkach narodowych ognisk, mających rozwijać ją i jej wpływy, powinna posiadać środki okazania swojej działalności i powodzenia. Należy więc utworzyć wydawnictwo ogólnych sprawozdań, któreby badały sprawy ogólnego zainteresowania FIS, a w szczególności odnoszące się do literatury technicznej.

Należy przystąpić do wydawania sprawozdań, ażeby podawać w nich ważne wydarzenia w życiu narodowym związków, oraz ich działalność i przepisy Prezydjum FIS, skierowane do oddzielnych komitetów. Nie zaprzeczając doniosłości faktu, że życie związku znajdzie stale swoje odbicie w organach narodowych, delegacja uważa, za niezbędne wydawanie sprawozdań, które powinny zbierać najbardziej ważne wydarzenia techniczne w różnych krajach słowiańskich. Udziałem Kongresu jest powzięcie decyzji w tym zakresie.

Następnie sprawa zostanie powierzona Komitetowi Wykonawczemu, celem przygotowania rzeczy niezbędnych do wydawania sprawozdań FIS'a.

Przedstawiając pp. Delegatom na Kongres FIS'a w Pradze, te trzy propozycje, dotyczące technicznej literatury słowiańskiej, Delegacja Bułgarska spodziewa się pozyskania silnego poparcia Federacji przy ich zrealizowaniu i zgóry potwierdza, że wszystkie poprawki i uzupełnienia tych propozycji będą przyjęte z podziękowaniem. Delegacja Bułgarska uważa, że przyjęcie jej propozycji, dostarczy impulsu działalności FIS'a w dziedzinie najważniejszych spraw zjednoczenia techników słowiańskich, t. j. technicznej literatury słowiańskiej i będzie ogromnie zadowolona, że swojemi skromnymi wysiłkami, przyczyniła się do realizacji wielkich celów FIS'a.

Zastosowanie żelaza w nowoczesnym budownictwie mieszkaniowym.

Sprawozdanie z odczytu prof. S. KUNICKIEGO.

Dn. 16 maja w Stowarzyszeniu Techników profesor dr. inż. St. Kunicki wygłosił odczyt na temat „zastosowania żelaza w nowoczesnym budownictwie mieszkaniowym”. We wstępie prelegent nazkicował stan zagadnienia mieszkaniowego w Polsce, jednego z najcięższych skutków wojny światowej. Według obliczeń Zw. Polsk. Zrzesz. Techn. należało by w Polsce budować 200—230.000 izb. Jako minimum obliczone przez p. Min. Klarnera należało by przyjąć konieczność budowy 55.000 izb rocznie. Licząc średnio po 5000 zł. za izbę potrzeba wydawać na budownictwo mieszkaniowe najmniej 275—300.000.000 zł. rocznie. Brak mieszkań zagraża zdrowotności Państwa, wytwarza podatne warunki do szerzenia się komunizmu. Walka z głodem mieszkaniowym jest walką społeczną.

Budować należy jaknajszybciej i jaknajtaniej. W związku z powyższą tezą, prelegent rozpatruje sprawę zastosowania żelaza w budownictwie.

W dotychczas stosowanych sposobach budowy z cegły ściany ceglane muszą być grube, gdyż mają podwójne znaczenie: a) stanowią nośną część budynku, b) grają rolę izolacji od wpływów atmosferycznych. W naszym klimacie grubość ścian zewnętrznych z cegły dla pomieszczeń mieszkalnych jest przyjęta 55 cm.

Nowoczesne systemy budowania pozwalają znacznie zmniejszyć grubość ścian zewnętrznych, przez przeniesienie nośnej części budynków na szkielet ze słupów i belek, a rolę izolacji pozostawić ścianom, używając do ich budowy nowych materiałów izolacyjnych.

Domy i domki szkieletowe stalowe znalazły szerokie zastosowanie w Stanach Sjednoczonych, w Niemczech, w Austrii i we Francji. Drapacze nieba, dochodzące do 55 pięter, są to stalowe szkielety, ustawione na głębokich fundamentach i składające się ze słupów i belek stalowych. Szkielet budynku do pewnej wysokości może być wykonany z żelbetu (do 10—15 pięter), powyżej opłaca się tylko szkielet stalowy. Poza to o zastosowaniu szkieletu stalowego decyduje czasami szybkość budowy tych konstrukcji, poza to możliwość użycia

materiału w razie rozbiórki. W naszych warunkach domy o wysokości od dwóch do pięciu pięter opłacają się jako budowane zwykłym sposobem z cegły pełnej lub pustaków.

W Polsce buduje się już w Katowicach 7-piętrowy dom o szkielecie żelaznym dla profesorów Szkół Zawodowych. Kubatura tego budynku 10 000 m³, szkielec metalowy 24 kg/m³. Pozatem szkielec żelazny będzie zastosowany w Gmachu Centralnego Telegrafu i Telefonów w Warszawie; rozszerzenie P. K. O. na ul. Świętokrzyskiej w Warszawie posiada trzy dolne piętra na szkielecie żelaznym spawanym. Spawanie połączeń szkieletu dało 15% oszczędności na ilości materiału żelaznego. W Łodzi budynek elektrowni, w Chodakowie budynek fabryki sztucznego jedwabiu — posiadają szkielety żelazne.

Amerykanie budują obecnie i małe domki parterowe jedno i dwupiętrowe na stalowych szkieletach, stosując w tym celu specjalne małe przekroje dla oszczędności w metalu. Takie domki nadałyby się w naszych warunkach przy masowej produkcji dla budowy w jaknajkrótszym czasie i w jaknajwiększej ilości.

Dla budowy tanich domków o najkrótszym czasie i w dużej ilości wykonanie ich z cegły ma następujące ujemne strony: 1) długi okres budowy, ograniczony do sezonu budowlanego; 2) mały wymiar elementów budowlanych; 3) wielka grubość ścian (znaczna kubatura, przy grubości ścian zewnętrznych 55 cm. powierzchnia ich stanowi do 25% powierzchni zabudowanej, a przy ścianach 20 cm w domkach szkieletowych tylko 10%); 4) niekorzystny stosunek wagi własnej używanego materiału do wagi użytkowej (ciężaru martwego do obciążenia pożytecznego); 5) kosztowne fundamenty wielkiej objętości pod ciężką ścianą na całej jej długości; 6) wysokie wydatki na transport dużych mas materiałów (koszty transportu niektórych materiałów dochodzą czasem do 50% ceny i więcej materiału loco budowa (np. piasek, żwir)); 7) znaczna ilość wody wprowadzonej do budynku przy stawianiu ścian i stropów, przy ich wyprawianiu, skąd opóźnienie oddania domu do użytku.

Stosowanie systemu szkieletowo-stalowego daje następujące korzyści: 1) rozciąganie dopuszczalne czasu budowy na cały rok (równomierne zatrudnienie wszystkich gałęzi przemysłu budowlanego, niezależnie od pory roku i pogody); 2) nadzwyczajne skrócenie czasu budowy (stalowy domek szkieletowy, mieszkalny parterowy o powierzchni 69 m². został wybudowany w Warszawie przy ul. Grochowskiej w ciągu trzech tygodni); 3) zmniejszenie grubości ścian przez zastosowanie materiałów zastępczych izolacyjnych z 55 do 20, a nawet 12 i 10 cm; 4) zmniejszenie ilości wody wprowadzonej do budynku; 5) możliwie najdalej idąca normalizacja elementów (fabryczne i tańsze ich wykonanie); 6) przez wykonanie dachu niezwłocznie po ustawieniu szkieletu zmniejsza się ilość robót w niepokrytych miejscach; 7) lekkość konstrukcji, 8) małe koszty transportu materiałów; 9) uproszczenie współpracy różnych rzemieślników (konstrukcja szkieletowa nie wymaga wykwalifikowanych robotników; 10) możliwość łatwego przenoszenia, oraz wymiany oddzielnych części szkieletu.

Osiągnięcie dodatnich rezultatów zastosowania do budownictwa mieszkaniowego domków stalowych zależy w bardzo dużym stopniu od należytego wyboru rodzaju wypełnienia szkieletu.

Zapełnienie te powinno odpowiadać następującym warunkom: 1) mieć mały ciężar na jednostkę objętości; 2) być złym przewodnikiem ciepła; 3) być złym przewodnikiem dźwięków; 4) być odpornym na wilgoć i mróz; 5) być ogniotrwałym; 6) dobrze łączyć się ze szkieletem; 7) nie dawać skurczu, szczelin, rysów, pęknięć; 8) więc najmniejszą ilość szwów; 9) o ile możności nie wymagać wewnętrznego otynkowania; 10) być wykonanym w jaknajkrótszym czasie. Bardzo mało zapełnień odpowiada wszystkim tym warunkom. Należy prowadzić systematyczne próby nad materiałami do wypełniania ścian, organizując należycie instytuty badawcze.

Polski projekt domku szkieletowego pomysłu inż. Srokowskiego posiada słupki z ceówek Nr. 8, rozstawione co 1,5 m; w niektórych końcowych przedziałach szkieletu skazy dla przyjęcia sił wiatru; otynkowanie zewnętrzne na siatce metalicznej; izolacja z warstwy powietrza (5 cm) z solomitu i gazobetonu, ogólna ilość izolacji 20 cm; dach płaski, konstrukcji drewnianej, pokryty blachą ocynkowaną; dla zabezpieczenia od skraplania wody kondensacyjnej i szczelności połączeń używa się ruberoid, sztorce belek pokrywają się dwoma warstwami papy.

Ponieważ zastosowanie domków szkieletowych daje możność potania kosztów budowy, przy naszym ogromnym zapotrzebowaniu na mieszkania, sprawa poruszona w odczycie nabiera niezmiernej wagi. Przy zastosowaniu w połączeniach żelaznych lub stalowych spawania zamiast nitowania mogą być osiągnięte dalsze oszczędności.

Po odczycie wywiązała się ożywiona dyskusja, w której zabierali głos przewodniczący zebrania prof. inż. Radziszewski, prezes Stow. Techn. inż. Rodowicz, inż. Łoziński i wielu innych. Inż. Rodowicz w swym przemówieniu podkreślał, że materiały izolacyjne wypełniające, muszą być w naszych warunkach klimatycznych odporne na działanie wilgoci i mrozów i nawiązując do swego przemówienia na Zjeździe Przemysłowców Budowlanych stwierdza konieczność utworzenia państwowo-społecznego instytutu budownictwa, w zakres prac którego wchodziłyby badania materiałów budowlanych. Wobec odmiennych warunków klimatycznych doświadczenia robione w innych państwach nie są dla nas wystarczające, zaś doświadczenia osiągnięte na budowie są bezwzględnie za kosztowne.

- P** 1929. 669.1
B Przegł. Techn. Nr. 37.
T GIERDZIEJEWSKI K. inż. met. Fizyko-chemiczne podstawy odsiarczania stopów żelaza. [Referat wygł. na Międzynarodowym Kongresie odlewniczym w Londynie w r. 1929. 1440 sł.
- P** 1929. 31:338(7)
B Przegł. Techn. Nr. 37.
T NEYMAN JERZY dr. docent U. W. O zastosowaniach statystyki matematycznej w życiu gospodarczym w Ameryce. 1280 sł.
- P** 1929. 389.6
B Wiad. Pol. Kom. Norm. (Przegł. Techn. Nr. 37).
T KONOPKA JÓZEF inż. cyw. Konferencja Międzynarodowego Związku Normalizacyjnego. (I.S.A.). 480 sł.
- P** 1929. 621.9
B Przegł. Techn. Nr. 38 i 39.
T RELWICZ J. inż. Przyrządy obróbkowe (referat wygł. na III-m Zjeździe Inż. Mechaników Polskich w marcu r. b. w Warszawie. 2470 sł. + 12 rys.
- P** 1929. 621.3(438):620.9
B Przegł. Techn. Nr. 38.
T STUDNIARSKI J. dr. inż. prof. Akad. Gór. w Krakowie. Elektryfikacja Polski — a koncesja Harrimana. 3970 sł.
- P** 1929. 621.69
B Przegł. Techn. Nr. 38.
T ARKUSZEWSKI M. inż. Pompki paliwowe i wtryskiwacze dla małych, szybkoobrotowych silników wysokoprężnych. 1610 sł. + 7 rys.
- P** 1929. 628.2
B Przegł. Techn. Nr. 39 i 42.
T PRZYŁĘCKI H. inż. kier. nauk. Sekcja. Miejska Stacja Doświadczalna na oczyszczaniu ścieków na Kaskadzie w Warszawie w pierwszym roku jej pracy. 5 400 sł. + 6 rys.
- P** 1929. 624.04:531.2
B Przegł. Techn. Nr. 39.
T SZELAĞOWSKI F. inż. dr. O stosowaniu w konstrukcjach korzystnych naprężeń i odkształceń. 2500 sł. + 11 rys.
- P** 1929. 675
B Wiad. Pol. Kom. Norm. Nr. 39
T Przegł. Tech. Nr. 39).
 Skóra podeszwową, używana w wojsku. 660 sł.
- P** 1929. 606.4(438)
B Przegł. Techn. Nr. 40—41.
T WOYNICZ CZ. inż. Warszawa. Powszechna Wystawa Krajowa w Poznaniu 16.V.—30.IX—29 r. 2100 sł. + 10 rys.
- P** 1929. 338(438):622
B Przegł. Techn. Nr. 40—41.
T KNICHOWIECKI CZ. inż. Poznań. Przemysł górniczy i hutniczy na P.W.K. 3290 sł. + 5 rys.
- P** 1929. 338(438):622
B Przegł. Techn. Nr. 40—41.
T RAJDECKI Z. inż. Rozwój górnictwa i hutnictwa w okresie 1919—1928 r. wg. statystyki eksponowanej na P.W.K. 1890 sł.
- P** 1929. 338(438):621.9
B Przegł. Techn. Nr. 40—41.
T MOSZYNSKI W. inż. Poznań. Obrabiarki i narzędzia do metali na P.W.K. w Poznaniu. 3200 sł. + 6 rys.
- P** 1929. 338(438):625.2
B Przegł. Techn. Nr. 40—41.
T ODLANICKI-POCZOBUT M. inż. mech. Tabor kolejowy na P.W.K. 1630 sł. + 5 rys. + 3 tabl.
- P** 1929. 338(438):621.18
B Przegł. Techn. Nr. 40—41.
T KRUSZEWSKI ST. inż. Przemysł kotłowy na P. W. K. 700 sł. + 2 rys.
- P** 1929. 338(438):621.43
B Przegł. Techn. Nr. 40—41.
T ORGELBRAND B. inż. Poznań Silniki spalinowe na P.W.K. 900 sł. + 3 rys.
- P** 1929. 338(438):621.3
B Przegł. Techn. Nr. 40—41.
T SILBERSTEIN J. inż. Będzin. Przemysł elektrotechniczny na P. W. K. 2100 sł. + 2 rys.
- P** 1929. 338(438):66
B Przegł. Techn. Nr. 40—41.
T HETPER Z. inż. Poznań. Przemysł chemiczny na P. W. K. 3150 sł. + 9 rys. + 9 tabl.

XI Międzynarodowy Kongres Architektów w Budapeszcie

6—14 września 1930 r.

**Otwarcie Kongresu dnia 6 września,
o godz. 10-ej, w wielkiej sali
Akademii Nauk w Budapeszcie.**

**Jednocześnie z Kongresem odbywa się
WYSTAWA MIĘDZYNARODOWA
PROJEKTÓW
ARCHITEKTONICZNYCH**

TEMATY:

1. Reorganizacja szkolnictwa architektonicznego przystosowana do wymagań praktyki przy uwzględnieniu nowoczesnego budownictwa z punktu widzenia ekonomicznego, finansowego i organizacji pracy.
2. Izby architektów i zagadnienia organizacji.
3. Ochrona praw autorskich architektów w prawodawstwie międzynarodowym.
4. Rola architektury w budownictwie przemysłowym.
5. Akustyka architektoniczna.

Biuro Organizacyjne: Budapeszt, V-Deak Ferenc-utca 2

Tereny przemysłowe pod Toruniem do odstąpienia

Własna bocznica. 50 ha równego terenu przy 2 torach kolejowych. Szosa.

Cena 180.000 Zł.

Oferty przyjmują — Wiadomości Zrzeszeń Technicznych.

Cegielnia w ruchu. 66 ha ziemi. Stacja wysyłająca na miejscu. Murowane zabudowania. Piec Hofmana. 18 komór. 7 szop. Lokomobila 65 HP. Prasa. Drenarka. 2000 mtr. toru kolejowego.

Do sprzedania Cena 270.000 Zł.

Bliższe szczegóły — w red. Wiadomości Zrzeszeń Technicznych pod „Cegielnia”

Państwowa Szkoła Budownictwa i Mierniczo-Meljoracyjna w Poznaniu ul. Łąkowa 11.

K O N K U R S

na posady nanczycieli kontraktowych:

- 1) inżyniera miernictwa do wykładów miernictwa
 - 2) inżyniera hydrotechnika do wykładów z dziedziny meljoracji rolnych i hydrologji
 - 3) inżyniera budowy kolei żelaznych, dróg i mostów.
- Wymagana dłuższa praktyka w danym zawodzie i obywatelstwo polskie. Posada do objęcia od dnia 1-go września 1930 r.
Informacje w sekretarjacie szkoły.

KLASYFIKACJA DZIESIĘTNA

OPIS SYSTEMU I SKRÓCONE TABLICE

**Do nabycia w Kancelarji Stow. Techników Polskich
w Warszawie.**

WYSZEDŁ Z DRUKU
SPIS CZŁONKÓW

Stowarzyszeń Technicznych
należących do

ZWIĄZKU
POLSKICH ZRZESZEŃ TECHNICZNYCH

Członkowie Zrzeszonych Towarz.

NABYC MOGĄ
W KANCELARJI ZWIĄZKU

W CENIE 10 ZŁ.

ZA PRZESYŁKĘ DOLICZA SIĘ 1.— ZŁ.

CENA KSIĘGARNI 25 ZŁ.